

BUHARA'DAN KONYA'YA İRFAN MİRASI

VE XIII. YÜ. MEDENİYET MERKEZİ KONYA

- II -

TRT AVAZ

BUHARA'DAN KONYA'YA İRFAN MİRASI ve
XIII. YY. MEDENİYET MERKEZİ KONYA

(II)

Koordinatör : Konya Büyükşehir Belediyesi
Selim Yücel GÜLEÇ **Kültür Yayınları: 401**

Editörler :
Prof. Dr. Dilaver GÜRER **ISBN: 978-605-389-344-8**
Doç Dr. İbrahim İŞİTAN
Arş. Gör. Sami BAYRAKÇI **Yapım:**
Arş. Gör. Yusuf BÜYÜKYILMAZ **Konya Kültür A.Ş.**

Yayın Takip:
Derya KARAKAYA

Tasarım&Grafik
Ali Rıza BÜYÜKVADİ

Aralık
2019

MEVLÂNÂ MÜZESİ'NDEKİ H.723 TARİHLİ MESNEVÎ YAZMASININ HUSÛSİYETLERİ VE ÖNEMİ

Dr. Öğr.Üyesi Yakup Şafak*

ÖZET

Kültür ve edebiyat tarihimizin en önemli şahsiyetlerinden biri olan Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin Mesnevî'si dinî, felsefî, ahlakî ve ictimai konuların en güzel şekilde işlendiği edebî bir şaheserdir.

Bu değerli eser asırlarca Türk ve İslam dünyasında etkili olmuş, birçok alim ve mutasavvıf tarafından tercüme ve şerh edilmiştir. Yazıldığı andan itibaren binlerce kez istinsah edilmiş olan Mesnevî yazmaları içerisinde Selçuklu döneminde kopya edilenlerin özel bir önemi vardır.

Söz konusu yazmalardan biri de, halen Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi'nde 1177 numarasıyla kaydedilmiş olan ve h.723 (m.1323) tarihinde kopya edilmiş bulunan nüshadır. Bu nüshanın müstensihisi olan Sultan Veled'in azadlı kölesi Osman b. Abdullah, gerek aileye mensup biri olması, gerekse Mevlevîlikle ilgili istinsâh ettiği başka eserler bulunması açısından önem arz etmektedir.

Konya Mevlânâ dergâhı son postnişinlerinden, aynı zamanda dil ve edebiyat âlimi olan Veled Çelebi İzbudak (ö.1953), önemine binaen bu nüshayı Türkçe'ye çevirmiş; eser Mesnevî adıyla 1942-46 yıllarında 6 cilt halinde Maarif Vekâleti tarafından neşredilmiştir. Veled Çelebi'nin tercümesi yayınlanmadan önce Bakanlık tarafından Abdülbâki Gölpınarlı'ya kontrol ettirilmiştir. Zikredilen çeviri, günümüzde de en çok basımı yapılan ve istifade edilen Mesnevî tercümelerinden biridir.

* Kırıkkale Ün., Fen-Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Ed. Bölümü Öğretim Üyesi.

Tebliğimizde halen yazma halinde bulunan ve faksimile yahut matbaa harfleriyle neşri yapılmamış olan bu değerli yazmanın özellikleri ve önemi üzerinde durulacaktır.

Kültür ve edebiyat tarihimizin en önemli şahsiyetlerinden biri olan Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin Mesnevî'si dinî, felsefî, ahlakî ve ictimai konuların en güzel şekilde işlendiği edebî bir şâheserdir.

Mesnevî, yazılmaya başladığı andan itibaren büyük bir ilgi görmüş, okunmuş, okutulmuş, defalarca tercüme ve şerh edilmiş, üzerine çeşitli çalışmalar yapılmış, geçen yedi buçuk asır içerisinde pek çok defa istinsah edilmiştir.⁸⁸⁶ Memnuniyetle ifade etmeliyiz ki ülkemizde Selçuklu döneminde istinsah edilmiş birçok nüsha günümüze ulaşmıştır. Bu değerli nüshalardan biri de tebliğimize konu olan h.723 (m.1323) tarihli yazmadır.⁸⁸⁷

Bu yazma halen Mevlâna Müzesi Kütüphanesi'nde 1177 numarasıyla kayıtlı bulunmaktadır. Müstensihi olan Sultan Veled'in azadlı kölesi Osman b. Abdullah, gerek aileye mensup biri olması, gerekse Mevlevîlikle ilgili istinsâh ettiği başka eserler bulunması açısından önem arz etmektedir.⁸⁸⁸

Konya Mevlânâ dergâhı son postnişinlerinden, aynı zamanda dil ve edebiyat âlimi olan Veled Çelebi İzbudak (ö.1953), önemine binaen bu nüshayı Türkçe'ye çevirmiş; eser Mesnevî adıyla 1942-46 yıllarında 6 cilt halinde Maarif Vekâleti tarafından neşredilmiştir. Veled Çelebi'nin tercümesi yayınlanmadan önce Bakanlık tarafından Abdülbâki Gölpınarlı'ya kontrol ettirilmiştir.⁸⁸⁹ Gölpınarlı esere, kıymetli bir mukaddime ve açıklamalar yazmıştır. Zikredilen çeviri,

⁸⁸⁶ Adnan Karaismailoğlu, *Mesnevî*, Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2007, C.I, s.18; Reşat Öngören, "Mevlânâ", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul, 2004, C. XXIX, s.442.

⁸⁸⁷ Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî, *Mesnevî*, Konya Mevlâna Müzesi, Yazma no: 1177.

⁸⁸⁸ Bu zâtın istinsah ettiği h.725 tarihli başka bir *Mesnevî* nüshası Ankara Ün. DTCF Kütüphanesi yazmalar bölümünde, 259 no ile kayıtlıdır. Yine aynı şahsın istinsah ettiği h.714 tarihli *Dîvân-ı Sultan Veled* ve *İntihâ-nâme* için bkz. Mehmet Önder, *Mevlânâ Bibliyografisi*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 1973, C.II, s.5.

⁸⁸⁹ Musa Samur, Mevlâna Müzesindeki 1177 Numaralı Mesnevî Nüshası ve Veled İzbudak Tercümesi'nin İncelenmesi, Kırıkkale Ün. SBE, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2018, s.74 vd.

günümüzde de en çok basımı yapılan ve istifade edilen Mesnevî tercümelerinden biridir.⁸⁹⁰

Bu yazmanın özellikleri kısaca şöyledir:

Zencirekli, köşebentli, üstte ve altta madalyonlu, şemseli siyah Osmanlı cildi içerisinde, 30.8X23.5 cm ebadında 320 yapraktan ibaret bir nüsha. Selçuklu neshi ile yazılmıştır. Metnin imlâ husûsiyetleri de Selçuklu dönemine uygundur. Tam metin olup her sayfada 25 sütun ve dört satır (dört satırda iki beyit) vardır. Sayfa kenarları ikişer kırmızı cetvelle ayrılmıştır. Mısra aralarında 3 mm fasıllı ikişer kırmızı çizgi bulunmaktadır.⁸⁹¹

Başlıklar kırmızı mürekkeple ve iri yazıyla kaydedilmiş olup bazı defterlerin başındaki besmele kûfî ile bazıları sülûs ile yazılmıştır. Kenarlarda mürekkep kalemle az sayıda notlar vardır; ancak eserin çoğu sayfasında Veled Çelebi'nin zabıt kalemiyle yazdığı notlar bulunmaktadır.

Zahriyede, sonradan eklenmiş bir kâğıtta Veled Çelebi'nin zabıt kalemiyle yazdığı notlar vardır; bunlardan bazıları Mevlevîlikle ilgilidir. 1. yaprakta vakıf kaydı bulunmaktadır. 2. yaprakta Mevlevîlik tarihinin önemli şahıslarından Menâkıbü'l-ârifin adlı eserin müellifi Ahmed Eflâkî'ye ait bir sayfalık metin yer almaktadır. Vakfiyede bu nüshanın 952 Cemâziye'l-evvelinin son günü (9.8.1545) Mevlâna türbesine vakfedildiği yazılıdır. 3. yaprakta tezhipli bir madalyon nakşedilmiştir. 3b-5a'da mukaddime yer almaktadır. Eser, 5b'den itibaren besmele ve “Bişnev in ney çün şikâyet mî koned Ez cudâyîhâ hikâyet mî koned” beytiyle başlamaktadır. Bu sayfada ve muhtelif sayfalarda vakıf mührü vardır. A.Gölpınarlı bu mühürlerin, Mevlâna Dergâhı postnişinlerinden Mehmed Said Hemdem

⁸⁹⁰ Yakup Şafak, “Cumhuriyet Döneminde Yayınlanmış İlk Mesnevî Tercümesi”, *Yedi İklim*, S. 334, s. 102 vd.

⁸⁹¹ Yazma hakkında daha fazla bilgi için bkz. Nihat M.Çetin, “Matnawî'nin Konya Kütüphanesindeki Eski Yazmalar”, *Şarkîyat. Mecmuası*, İstanbul, 1961, S.IV, s.104. Abdülbâki Gölpınarlı, “*Mevlânâ Müzesi Müzelik Yazma Kitaplar Kataloğu*”, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2003, s.248-252, (Yz. No: 1177); aynı müellif, *Mesnevî ve Şerhi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1989, I. Cilt, s.18. Veled İzbudak, *Mesnevî*, Konya Bşh. Bld. Kültür Yayınları, 1990, I. Cilt, s.N. Mehmet Önder, ve diğerleri, *Mevlânâ Bibliyografisi*, C.II, s.5.

Çelebi'ye (ö.1275/1859) ait olduğunu söylemektedir.⁸⁹² 1, 2, 4 ve 6. defterlerin sonunda istinsah kayıtları yer almaktadır. Eser, 318a'da “Âb-ı can râ rîz ender bahr-i cân Tâ şevî der pay-i hadd ü bî-kerân” beytiyle bitmektedir. Sondaki 45 beyitlik Tetimme-i Veledî, aynı kalem ve yazıyla, aynı sayfa düzeni içerisinde yazılmıştır. Bundan sonra 318b'de yer alan ferağ kaydı şöyledir:

تم المثنويات المعنويات بعون الله و حسن توفيقه على يد اقل عبادالله و احقر هم عثمان بن عبدالله
عتيق سلطان ولد نورنالا الله بنوره الموبد آمين يارب العالمين

يوم الا ربعا وقت صلوة العصر خامس والعشرين من رمضان المبارك سنة ثلث وعشرين و
سبعماية و الحمدالله وحده وسلم

فى مدينة قونية حرسهاالله تعالى فى مدرسة مولانا قدسناالله بسره العزيز

Tercümesi: “Mesnevî-i Ma'nevîlerin (yazılışı) Allah'ın yardımı ve lütfuyla kulların en değersiz ve hakiri, Sultan Veled'in (Allah onu nuruyla ebediyen nurlandırın) azadlı kölesi Osman bin Abdullah eliyle 723 senesi mübarek Ramazan ayının 25'inde, Çarşamba günü akşam namazı vaktinde Konya şehrinde (Yüce Allah onu muhafaza buyursun), Mevlânâ (Allah bizi onun aziz sırrıyla yüceltsin) Medresesinde tamam oldu.”

Aynı sayfanın alt tarafında Veled Çelebi, zabıt kalemiyle 18 Kanun-i Evvel 1330, (m. 31.12.1914) Safer 1333 tarihinde Farsça olarak bir not yazmıştır. Bu notun (okuyabildiğimiz kadarıyla) tercümesi şöyledir:

“Bu nüsha-i şerifeyi Sultan Veled'in azatlı kölesi Osman Dede 723 yılında, bazen Mevlânâ Türbesinde bazen de Mevlânâ Medresesi'nde Sultan Veled'in tashih ettiği nüshadan yazmıştır. Bu nüsha birkaç kez Hüsamettin Çelebi'nin huzurunda da tashih edildi. O tekrar Mevlânâ'ya nispet edilen asıl nüsha ile karşılaştırıldı. Mevlânâ'ya nispet edilen asıl nüshayla büyük bir dikkatle karşılaştırılmış olan nüshadan biri Mevlânâ'nın mübarek türbesinde saklanmaktadır. Kesinlikle dışarı çıkarılmamaktadır.

⁸⁹² Abdülbâki Gölpınarlı, *Mevlânâ Müzesi Müzelik Yazma Kitaplar Kataloğu*, Konya Ktp., No 1177; aynı müel. *Mesnevî ve Şerhi* C.I, s.18, Veled İzbudak *Mesnevî* 'de (I, 37) şu bilgiyi vermektedir: “23,5x31 cm ebadında olup ilk sahifesinde bir zahriyesi vardır. Dört sahifeyi kaplayan başlangıç kısmı Selçuk tarzında müzehheptir.”

Müellif nüshasından istinsâh edilmiş bir nüshanın 4. cildin kenarında yazılı olan bir ibareyi, bu nüshanın kâtibi Derviş Osman, kendi nüshasında kaydetmiştir. Ben bir kış mevsiminde kendi odamda ihvanımızdan birkaç kişiyle bu değerli nüshayı birkaç eski sahih nüsha ile karşılaştırdım. Onların hepsi 7. yüzyılda yazılmıştır. El fakir es Şeyh Mesnevîhan Bahaeddin Veled.”

Her cildin sonunda beyit sayıları kaydedilmiştir ki toplamı 25.825’tir. Bu rakam 25.632’den ibaret olan Nicholson neşrinden 193 beyit fazladır⁸⁹³ ki en eski nüshalara göre az da olsa farklı olan bu rakam, bizim araştırmalarımızın sonuçlarıyla uyumludur. İzbudak neşrinde, 723 tarihli yazmada olup da Nicholson neşrinde bulunmayan beyitlerin başına yıldız işareti konulmuştur; bunların sayısı da 66’dır. 723 tarihli yazmadaki söz konusu 193 beyit, genellikle metnin içinde, bazen de kenarlarda yer almaktadır ve birkaçının sonunda “Veledî” veya “Nüsha-i Veledî” ibaresi görülmektedir.

Mesnevî’ye ilâve edilmiş beyitler bahsi, başlı başına üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu husus bazı araştırmacıların ve özellikle Nicholson’ın üzerinde durduğu bir meseledir. Çünkü istinsah edildiği farklı zaman, mekân ve şahıslara göre Mesnevî nüshalarında yer alan beyit sayısı değişmektedir. Meselâ birinci defter Nicholson neşri ve h.677 tarihli Konya nüshasında 4003 beyit⁸⁹⁴, tebliğimize konu olan h.723 tarihli nüshada 4041 beyit, Ankaravî şerhinde 4052 beyit⁸⁹⁵, Bulak basımında 4116 beyittir.⁸⁹⁶ Bazı İran ve Hindistan nüshalarında bu farkın yüzlerce beyti bulduğunu da söylemeliyiz. Bu konuda tekrara düşmemek için ilgilenenlere, bu konuda neşrettiğimiz bir tebliğimizi tavsiye ile yetiniyoruz.⁸⁹⁷

⁸⁹³ Mevlâna, *The Mathnawi of Jalalu'ddin Rumi*, nşr. İng. trc. ve şerh: Reynold A. Nicholson, Cilt I-VIII, London, 1925-1940; Önsözlerin terc.“The Matnavî of Jalâlu'ddin Rûmî’ye Önsöz”, Çev. Ekrem Yıldız, *Mevlânâ Araştırmaları* -II-, 2008, s. 251, 252, 255, 257.

⁸⁹⁴ Mevlâna, *Mesnevî-i Ma’nevî* I-III, nşr.Adnan Karaismailoğlu-Derya Örs, Ankara, 2007; *Mesnevî* I-II, trc. Adnan Karaismailoğlu, Ankara, 2004.

⁸⁹⁵ Mevlâna, *Mesnevî* trc.ve şerh İsmâîl-i Ankaravî, (*Şerhü'l-Mesnevî*) I-VII, İstanbul, 1289.

⁸⁹⁶ Mevlâna, *Mesnevî*, trc.Süleyman Nahîfi, I-III, Bulak, 1268.

⁸⁹⁷ Yakup Şafak, “Mesnevî’nin İkinci Defterindeki Üzüm Hikayesi Üzerine Bir Metin Kritiği”, *IV. Uluslararası Mevlâna Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Konya, 2018, s. 355-370.

Nüsha farkları açısından birinci defterin giriş kısmı ve ilk hikâyesi üzerine yaptığımız karşılaştırmaya göre 723 tarihli nüshanın, Kültür Bakanlığı tarafından tıpkıbasımı yapılan 677 tarihli nüshaya oldukça yakın olduğu anlaşılmaktadır. Metinde bazen diğer nüshalarda görmediğimiz küçük çaplı bazı iyileştirmelerin Sultan Veled'in sonradan yaptığı tasarruflar olduğunu kuvvetle tahmin ediyoruz. Bu sebeple birkaç örnek vermek istiyoruz.

Aşağıda birinci defterde, 1-246. beyitler arasında yer alan Padişah ve Cariye hikâyesinde görülen nüsha farklılıklarından birkaçını göstermek için önce 723 tarihli nüshanın metnindeki beyitler sunulmuş, Nicholson neşrine göre farklı kelimeler, altı çizilerek ayırt edilmiştir. Daha sonra Nicholson'un tercih ettiği beyitler verilmiştir. Beyitlerin Veled Çelebi neşrine göre tercümesi dipnotlarda arz edilmiştir.

36. Beyit:

V.Ç.⁸⁹⁸ بود شاهی در زمانی پیش از این ملک دنیا داشت او هم ملک دین

Nich. بود شاهی در زمانی پیش از این ملک دنیا بودش و هم ملک دین

58. Beyit:

V.Ç.⁸⁹⁹ کای کمینه بخشش آن ملک جهان من چه گویم چون تو می دانی نهان

Nich. کای کمینه بخششت ملک جهان من چه گویم چون تو می دانی نهان

105. Beyit:

V.Ç.⁹⁰⁰ بی خبر بودند از حال درون بود هوش جمله از کوری برون

Nich. بی خبر بودند از حال درون استعید الله مما بفترون

⁸⁹⁸ “Bundan evvelki bir zamanda bir padişah vardı. O hem dünya, hem din saltanatına malikti.”

⁸⁹⁹ “En az bahşişi dünya mülkü olan Tanrım! Ben ne söyleyeyim? Zaten sen gizlileri bilirsin.”

⁹⁰⁰ “Onlar, iç ahvalinden haberdar değildirler. Körlüklerinden hepsinin aklı dışarıda.”

169. Beyit:

V.Ç. 901 طبيب این راز یافت اصل آن درد و بلا را باز یافت
Nich چون ز رنجور آن حکیم این راز یافت اصل آن درد و بلا را باز یافت

171. Beyit:

V.Ç. 902 علاجت سحرها خواهم نمود
Nich. گفت دانستم که رنجت چیست زوددر خلاصت سحرها خواهم نمود

217. Beyit:

V.Ç. 903 چونک مرده سوی ما آینده نیست
Nich. ز آنک عشق مردگان پاینده نیست ز آنک مرده سوی ما آینده نیست

244. Beyit:

V.Ç. 904 طفلمی لرزد ز نیش و احتجام مادر مشفق در آن غم شاد کام
Nich. بچه می لرزد از آن نیش حجام مادر مشفق در آن غم شاد کام

Sultan Veled'in Mesnevî metnine müdahalesi konusunda, pek çok yazma ve basma Mesnevî nüshası üzerinde çalışmış biri olarak şunları söylemek isterim: Kanaatimce o, bu değerli eserin kaleme alınmaya başlandığı tarihten itibaren, hayatta olduğu sürece aktif olarak tanzim ve redaksiyon işiyle ilgilenmiştir. Hz. Mevlâna, oğlunun bu işe karışmamasını, yazma ve tanzim işini sadece Hüsameddin Çelebi'nin yapmasını isteseydi açıkça bildirirdi diye düşünüyorum.

Şunu da ilâve etmeliyim ki Sultan Veled, kanaatimce Mesnevî metninde çoğu küçük çaplı pek çok iyileştirme ve sadeleştirme yoluna gitmiş; vezin, kafiye ve

901 "O hekim, hastadan bu sırrı elde edip o dertle belânın aslına erişince;"

902 "Hekim, hastalığının ne olduğunu hemen anladım. Seni tedavi hususundan sihirler göstereceğim, dedi."

903 "Çünkü ölülerin aşkı ebedi değildir, çünkü ölü, tekrar bize gelmez."

904 "Çocuk hacamatçının neşterinden titrer durur, esirgeyen ana ise onun gamından sevinçlidir."

fesahat açısından epeyce değişiklikler yapmıştır. Metinde yapılan iyileştirmelerin bilhassa akıcılığı sağlama gayesi taşıdığını görüyoruz. Çünkü yine benim tahminime göre Hz. Mevlâna metni yavaş ve vurgulu okuyor, böylece akıcılığa engel olan rekâket ve tenafüre düşmüyordu. Ama beyitler hızlı okununca, birçok yerde az ya da çok telâffuz zorluğu doğuyordu.

Dolayısıyla Sultan Veled'in mahzâ hayırlı bir niyetle giriştiği ve uzun uğraşlar sonucunda daha olgun bir noktaya taşıdığı bu değişiklik ve iyileştirmeler sonucunda, Mevlâna'daki güçlü ses ve ahenk bir parça zayıflamış olsa da, Mesnevî daha fazla sevilmiş ve okunmuştur.

Son olarak şunu da belirtmeliyiz ki Mevlâna Dergâhı'ndaki 677 tarihli Mesnevî gibi bu yazmanın da tıpkıbasımını yapmak istedik. Bendeniz bu fikrimi, o zamanki Konya Kültür ve Turizm Müdürü Sayın Mustafa Çıpan Bey'e arz ettim. Memnuniyetle karşıladı ve yakın alâka gösterdi. Ancak söz konusu yazmanın, mevcut haliyle basıma uygun olmadığını gördük. Çünkü arz ettiğim gibi eserin birçok yerinde, sayfaların içinde ve kenarlarda zabıt kalemiyle yazılmış notlar bulunmaktadır. O sebeple ben, metni bilgisayarda yazarak yayınlamaya karar verdim. Başlangıç aşamasında olan bu çalışmamız, ümit ederim ki başarıyla sonuçlanır.

Hülâsa memnuniyetle arz edeyim ki Mesnevî'nin Selçuklu dönemine ait eski ve muteber nüshalarından birçoğu ülkemiz kütüphanelerinde bulunmaktadır ve bu yazmaların adedi, sanılandan fazladır. Söz konusu yazmalardan biri de, halen Mevlâna Müzesi Kütüphanesi'nde 1177 numarasıyla kaydedilmiş olan ve h.723 (m.1323) tarihinde kopya edilmiş bulunan nüshadır. Bu nüshanın müstensihisi olan Sultan Veled'in azatlı kölesi Osman b. Abdullah, gerek aileye mensup biri olması, gerekse Mevlevîlikle ilgili istinsâh ettiği başka eserler bulunması açısından önem arz etmektedir.

Konya Mevlânâ dergâhı son postnişinlerinden, aynı zamanda dil ve edebiyat âlimi olan Veled Çelebi İzbudak (ö.1953), önemine binaen bu nüshayı Türkçe'ye çevirmiş; eser Mesnevî adıyla 1942-46 yıllarında 6 cilt halinde Maarif Vekâleti tarafından neşredilmiştir. Veled Çelebi'nin tercümesi yayınlanmadan önce Bakanlık tarafından Abdülbâki Gölpınarlı'ya kontrol ettirilmiş, çalışmaya bazı

faydalı ilâveler de yapılmıştır. Zikredilen çeviri, günümüzde de en çok basımı yapılan ve istifade edilen Mesnevî tercümelerinden biridir.

Tebliğimize konu olan bu nüsha, bizim tespit ve kanaatimize göre bilhassa Sultan Veled'in Mesnevî metnindeki tercihlerini yansıtmaları bakımından önemlidir. İlâve beyitler konusunda da aydınlatıcı konumda bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

Çetin, Nihat M. “Matnawî'nin Konya Kütüphanesindeki Eski Yazmalar”, *Şarkiyat Mecmuası*, İst., 1961, S.IV, s.104 vd.

Gölpınarlı, Abdülbâki, *Mevlânâ Müzesi Müzelik Yazma Kitaplar Kataloğu*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2003.

Gölpınarlı, Abdülbâki, *Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi Kataloğu*, Cilt I-IV, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1967.

Mevlâna, *Mesnevî* trc.ve şerh İsmâîl-i Ankaravî, (*Şerhü'l-Mesnevî*) I-VII, İstanbul, 1289; trc.Süleyman Nahîfî, *Mesnevî* I-III, Bulak, 1268; nşr. İng. trc. ve şerh: Reynold A. Nicholson, *The Mathnawî of Jalâlû'ddin Rûmî*, Cilt I-VIII, London, 1925-1940; Önsözlerin terc.“The Matnavî of Jalâlû'ddin Rûmî'ye Önsöz”, Çev. Ekrem Yıldız, *Mevlânâ Araştırmaları* -II-, 2008, s. 251, 252, 255, 257; trc. Veled İzbudak, *Mesnevî*, I-VI, İstanbul, 1942-1946, trc.ve şerh.Abdülbâki Gölpınarlı, *Mesnevî ve Şerhi*, I-VI, (MEGSB Yayınları) İstanbul, 1985; nşr. Adnan Karaismailoğlu-Derya Örs, *Mesnevî*, I-VI, Akçağ Yayınları, Ankara, 2002; trc. Adnan Karaismailoğlu, *Mesnevî*, T.C. Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Cilt I-III, Ankara, 2007.

Önder, Mehmet ve diğerleri, *Mevlânâ Bibliyografyası*, Cilt I-II, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 1973.

Öngören, Reşat, “Mevlânâ”, TDV İslam Ans. (*DİA*), XXIX. Cilt, 2004.

Samur, Musa, Mevlâna Müzesindeki 1177 Numaralı Mesnevî Nüshası ve Veled İzbudak Tercümesi'nin İncelenmesi, Kırıkkale Ün. SBE, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2018, s.74 vd.

Şafak, Yakup, “Cumhuriyet Döneminde Yayınlanmış İlk Mesnevî Tercümesi”, *Yedi İklim*, S. 334, s. 102-108.

Şafak, Yakup, “Mesnevî'nin İkinci Defterindeki Üzüm Hikâyesi Üzerine Bir Metin Kritiği”, *IV. Uluslararası Mevlânâ Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Konya, 2018, s. 355-370.